

MUUTTUVA OPPIMISKÄSITYS JA KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Hannu Soini
Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja
opettajankoulutuksen yksikkö
2004

5.5.2004

Hannu Soini, Kasope, 2004

Luennon teemat

- Muuttuva oppimiskäsitys
- Asiantuntijuus ja koulutuksen kehittäminen
- Koulutuskulttuurin uudistamisen edellytyksistä

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Uusi oppimiskäsitys

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Oppijakeskeisyyden seurauksia

- Oppimisen ohjaamisen pedagogiset ja psykologiset vaatimukset kasvavat
 - Konstruktivistinen oppiminen on koulutuksen tavoite, ei lähtökohta
- Oppimisprosessin yksilölliset erot korostuvat
- Oppijan omat oppimiskokemukset ohjaavat oppimista oletettua enemmän

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Oppijan epistemologiset uskomukset oppimista ohjaavina tekijöinä

- Perry:
 - absoluuttinen/ suhteellinen tiedonkäsitys
- Marton:
 - oppimisen strategiat
- Schommer:
 - älykkyyttä koskevat uskomukset
 - oppimisen nopeutta koskevat uskomukset

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Yhteisöllisyyden seuraamuksia

- oppimista ja tietoa ei voida palauttaa yksilön ominaisuudeksi
- opetuksen ja opettajien toimintatapoja tulee uudistaa uutta oppimiskäsitystä vastaaviksi
- Oppimisen yhteisöllisyys ei tarkoita takertumista ryhmätöihin tai ylipäänsä vain yhteen opetustapaan

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Korkeakouluopiskelijoiden käsitys hyvän oppimistilanteen tunnuspiirteistä

- emotionaalinen sitoutuminen
 - dialogi
 - reflektio
 - autonomia
 - kollaboraatio
 - erilaiset
- merkitysperspektiivit

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Emotionaalinen sitoutuminen

- Emotionaaliset tekijät olivat opiskelijoiden mielestä tärkein hyvän oppimistilanteen tunnuspiirre
- ES korostaa koulutusorganisaation vastuuta emotionaalisesti turvallisen oppimistilanteen luomisessa
- Sitoutuminen on suhde, ei yksilön ominaisuus

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Reflektiivisyys

- Mahdollisuus pysähtyä ja tarkastella omaa toimintatapaa ja omia käsityksiään
- reflektio perustuu toiminnan ja työskentelyn strukturointiin ja rytmittämiseen
- toiminnan tulos on tärkein reflektion muoto
- Ongelmanratkaisun kannalta erityisen olennainen

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Mahdollisuus tarkastella asioita eri perspektiiveistä

- Mahdollisuus toimia oppimistilanteessa eri rooleissa
 - ei vain kuuntelijan, vaan esim. opettajan, konsultin, havainnoijan jne. rooleissa
- Mahdollisuus pohtia ja ajatella asioita eri näkökulmista
 - Luennot koettiin usein palvelevan tätä tarkoitusta hyvin

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Autonomia

- Autonomia on sekä oppimisprosessin tunnuspiirre että oppimisen tavoite
- Autonomia oppimisessa
 - omien oppimistavoitteiden asettaminen
 - työskentelytapojen tietoinen kehittäminen
 - ajankäytön hallinta
 - oppimisympäristön rakentaminen
 - tietoinen, selektiivinen avun pyytäminen

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Hannu Soini 2001

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Dialogi

- Tarjoaa mahdollisuuden esittää omia käsityksiä ja kuulla toisten mielipiteitä
- Tuo tietoisien tarkastelun kohteeksi yhteisössä tai ryhmässä olevat erilaiset olettamukset, käsitykset ja tulkinnat todellisuudesta.
- Dialogin oppimispsykologinen tavoite:
 - Oman käsityksen muuttaminen

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Hannu Soini 2001

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Kollaboratiivinen oppiminen

a) Yhteistyö ekspertin kanssa:

(Mestari - oppipoika -asetelma, apprenticeship-learning)

- mallin tarjoaminen
- tuen antaminen tarvittaessa

b) Yhteistyö vertaisten kanssa:

- ongelmien jakaminen

5.5.2004

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden tutkimuskeskus, koulutuksen yksikkö, Hannu Soini 2001

2. Asiantuntijuus ja koulutuksen kehittäminen

- Asiantuntijuus ja tieto
- Asiantuntijuuden ulottuvuudet
- Asiantuntijoiden koulutuksen avaintekijät

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Asiantuntijuus ja tieto

- Eksplisiittinen tieto
 - tietorakenteina esitettävää
- Narratiivinen tieto
 - kokemukseen ja teoreettiseen tietoon perustuvaa
 - palvelevat osaamista ja taitavaa suoritusta
 - ("Scriptit" -taitavan suorituksen perustana)
- Hiljainen tieto
 - Teknisenä taitavuutena
 - Persoonallisuuden piirteinä

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Asiantuntijuuden ulottuvuudet

- Vertikaalinen asiantuntijuus
 - ylläpitää usein perustehtävän kannalta epätarkoituksenmukaisia toimintatapoja
- Horisontaalinen asiantuntijuus
 - korostaa henkilökohtaisen osaamisen laajentamista

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Asiantuntijuus koulutuksen tavoitteena

1. Osaaminen koulutuksen perustehtäväksi

- Osaamisen johtaminen: uuden tiedon luomisen organisatoristen edellytysten parantamista
- Osaamisen analyysiyksikkö on yhteisö, ei yksilö

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Asiantuntijuus koulutuksen tavoitteena

2. Asiantuntijuuden kompleksisuuden tunnistaminen

- Asiantuntijuus on teoreettisen tiedon ja kokemuksen luovaa yhdistämistä
- Edellyttää sekä autonomian että yhteistyön edellytysten parantamista

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Ongelmia:

- byrokraattiset organisaatiot pyrkivät parantamaan tehokkuutta tiukentamalla kontrollia ja asettamalla määrällisiä tulostavoitteita
- näennäiskehittäminen
 - "Kehitetään" jonotusta
 - tuotetaan asiantuntijuuden indikaattoreita

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

3. Koulutuskulttuurin uudistamisen edellytyksistä

- Uudistamisen tarve on todellinen
- Resurssien varmistaminen
- Muutoshalukkuus on aitoa

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Koulutuskulttuurin uudistamisen vaiheet

- Lähtötilanteen analysointi:
- nykyisen toimintatavan vahvuudet ja heikkoudet tunnistetaan yhdessä
- miten ongelmat ovat yhteydessä organisaation perustehtävään
- Yhteinen kieli ja ymmärrys ongelmien ratkaisemisen tarpeellisuudesta
- ongelmien priorisointi

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Uuden toimintatavan suunnittelu

- Koulutussuunnittelun merkitystä ja sen vaatimaa aikaa yleensä aliarvioidaan
- Tavoitteen määrittely:
 - nykyisen toimintatavan parantaminen vai
 - laadullisesti erilainen toimintakulttuuri
- Toimintatapojen muutos johtaa ajattelutapojen muutokseen (Engeström)

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Uuden toimintatavan soveltaminen

- Käytännön kokeilu tuottaa materiaalia työtavan lopulliseen muotoiluun
- jännite entisen ja uuden välillä edellyttää kompromisseja
- muutoksen vähittäisyys edellyttää epävarmuuden sietämistä

5.5.2004

Hannu Soini, 2004

Toiminnan arviointi

- arviointi alkaa arvioinnin tuloksesta
- dialogi on ainoa arviointimenetelmä, joka on aina ajan tasalla (Aaltonen)
- muutoksen arviointi: vaikutukset organisaation muihin osiin

5.5.2004

Hannu Soini, 2004